Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

# Informatiebrief over ontwikkelingen bij Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) 21 februari 2023

## Inleiding

In deze brief informeren wij u over ontwikkelingen bij VGGM op het brede gebied van veiligheid en publieke gezondheid waarin VGGM als uitvoeringsorganisatie werkzaamheden verricht namens de 15 gemeenten in de regio Gelderland-Midden. In deze brief wordt niet ingegaan op de algemene en financiële kaders in relatie tot de begroting. Hierover wordt u in april 2023 nader geïnformeerd.

U kunt deze brief betrekken bij de bespreking van de informatieve brieven en kaderbrieven van andere verbonden partijen.

In de maanden mei/juni zal VGGM wederom een aantal raadsinformatiebijeenkomsten organiseren waarin u, samen met raadsleden van andere gemeenten in onze regio, nadere informatie kunt krijgen over de ontwikkelingen bij VGGM alsmede over de begroting en jaarrekening. Dit jaar zal tevens in deze regionale bijeenkomsten aandacht worden besteedt aan het te actualiseren dekkingsplan brandweerzorg. De uitnodiging voor deze raadsinformatiebijeenkomsten wordt binnenkort separaat verzonden.

## Een schets van de maatschappelijke context

We leven in een realiteit van bijna permanente **maatschappelijke spanningen** en hybride dreigingen die vanwege de onderlinge verbondenheid en verwevenheid tezamen in toenemende mate onze samenleving kunnen ontwrichten. Partijen werken steeds vaker en langer in opgeschaalde modus aan acute crises. Dit vraagt veel van crisisorganisaties in termen van ad-hoc inzet, flexibiliteit, capaciteit en financiën.

Er is sprake van **krapte op de arbeidsmarkt**. Met een verdere toename van het aantal openstaande vacatures en opnieuw een daling van het aantal werklozen, loopt de spanning op de arbeidsmarkt verder op. Hierdoor is het lastig om aan nieuw personeel te komen. Grote transitievraagstukken hebben urgentie, maar worden niet van vandaag op morgen opgelost. Deze krapte biedt de kans om mensen te betrekken die tot nu toe minder vanzelfsprekend tot onze doelgroep behoren maar wel graag mee willen doen. Dit vraagt ons meer aandacht te hebben voor het zijn van een diverse en inclusieve organisatie. Door de inzet van meer digitaal en hybride werken kunnen wij kennis aan ons binden die voorheen niet beschikbaar was.

Wereldwijd is er meer **geopolitieke instabiliteit** dan we afgelopen jaren gewend waren. We hebben in 2022 ervaren dat die onrust snel financiële gevolgen heeft. Door de toenemende schaarste van grondstoffen kunnen leveringen stagneren, waarmee het belang van en onze deelname aan een circulaire economie toeneemt. De verminderde stabiliteit vraagt financiële wendbaarheid van organisaties maar mogelijk ook een ander gebruik van materieel.

**Moderne technologieën** zoals *robotics, artificial intelligence, augmented reality* en krachtige sensoren bieden kansen voor het voorkomen van en zo snel mogelijk reageren op crises en op termijn het verbeteren van bedrijfsvoeringsprocessen. Hebben we de juiste mensen, middelen en kennis beschikbaar om deze technologieën toe te kunnen passen? Deze ontwikkelingen vragen om een andere kijk op ons strategische personeelsbeleid, gericht op inhoudelijke en persoonlijke ontwikkeling.

De bebouwde omgeving transformeert naar een **dynamisch stedelijke context**, met meer hoogbouw, gemengd ruimtegebruik, andere manieren van mobiliteit en heterogene demografische samenstelling. Dit vraagt van de veiligheidsregio om andere operationele concepten te ontwikkelen en toe te passen, met ander materiaal/materieel, andere arbeidsarrangementen en een andere maatschappelijke positionering, samen met onze collega hulpverleners.

De wens om **informatiegestuurd** te werken en de toegenomen beschikbaarheid van data staat op gespannen voet met privacywetgeving en informatieveiligheid. Uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid, de Algemene verordening gegevensbescherming, de Archiefwet en de Wet Open Overheid vloeit een ogenschijnlijk tegenstrijdige maatschappelijke verwachting voort waar we het antwoord vooralsnog schuldig op moeten blijven.

**Klimaatverandering** leidt niet alleen tot nieuwe typen crises, het vraagt ook wat van bedrijfsvoering. Energieopwekking en -gebruik, ons materieel en de kennis van onze collega's moeten aansluiten op wat inwoners van een hedendaagse publieke organisatie vragen.

Terecht vraagt de maatschappij van ons dat we **midden in de samenleving** staan, en dat onze collega's een afspiegeling zijn van de omgeving waarin wij opereren. We willen meer divers worden en inclusief zijn. Het maakt ons niet alleen effectiever in de uitvoering van ons werk, het is onontbeerlijk om toekomstbestendig personeelsbeleid te kunnen voeren.

Het Rijk wil met de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen per 1 juli 2022 de **democratische legitimiteit** versterken door de gemeenteraden meer invloed te kunnen laten uitoefenen op de gemeenschappelijke regelingen. De raden van de gemeenten kunnen daarbij met name aan de voorkant van dit proces een belangrijke richting geven door bijvoorbeeld afspraken te maken over onderwerpen waarbij zij nader betrokken willen worden (verruiming zienswijze) of door een raadsadviescommissie in te stellen. In verschillende regio's worden plannen gemaakt voor implementatie waarbij o.a. ervaringen in de regio Rivierenland van nut zijn om ook in onze regio te komen tot een integraal plan waarin raden en colleges beide een rol hebben en waar de verschillende gemeenschappelijke regelingen op aangesloten zijn.

## Impact op de organisatie VGGM

In hoeverre raken deze ontwikkelingen de VGGM organisatie? In het algemeen zijn er drie ontwikkelingen die als een rode draad terugkomen in bijna alle organisatieonderdelen van VGGM:

**1. Arbeidsmarkt:** Voor een aantal functies (o.a. ICT, informatiebeveiliging, zorg) lukt het niet om openstaande vacatures in te vullen. Daar komt bij dat de complexiteit van maatschappelijke opgaven toeneemt waardoor een groter beslag wordt gelegd op kennis en capaciteit. Denk daarbij enerzijds

aan opgaven zoals de energietransitie en klimaatverandering/-adaptatie c.q. gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing en anderzijds aan constante crises zoals de coronapandemie en de opvang vluchtelingen uit de Oekraïne en asielzoekers.

**2**. Door de sterke **prijsinflatie** nemen de personeels-, onderhouds- en kapitaallasten sterk toe. Het algemeen bestuur heeft in november 2022 besloten dat bij aanbieden van de ontwerpbegroting 2024 eveneens een bijgestelde begroting 2023 zal worden aangeboden, waarbij per uitgave categorie en voor de meerjaren investeringen een bijstelling van het prijsniveau zal plaatsvinden op basis van bekende gegevens per januari 2023. Hierdoor is er duidelijkheid over het financieel kader en kan de taakuitvoering in overeenstemming met voorgaande jaren worden gecontinueerd.

**3**. VGGM is in toenemende mate afhankelijk van een sterke **informatiepositie**. Hierbij gaat het enerzijds om interne sturingsinformatie en anderzijds om informatie die door o.a. gemeenten benut kan worden bij realisatie van beleidsdoelstellingen.

## Bijzondere ontwikkelingen per organisatieonderdeel

In het onderstaande zoomen we in op enkele bijzondere ontwikkelingen per organisatieonderdeel: Covid-19, Crisisbeheersing, Brandweerzorg, Bedrijfsvoering, GGD en Ambulancezorg.

Voor zowel de brandweer als de ambulancezorg speelt de verhuizing van de 112-meldkamer naar haar nieuwe locatie in Apeldoorn, in maart 2023. Deze nieuwe meldkamer is een samenvoeging van de meldkamers van vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland en is daarmee één van de grootste meldkamers van Nederland. Het bestuur en de directie is er trots op dat deze grote operatie volgens plan en binnen budget lijkt te gaan verlopen.

*Covid-19*
In de begroting 2022 is een apart programma Covid-19 opgenomen. In 2023 wordt de project-organisatie Corona afgebouwd. Binnen de GGD is aandacht voor de structurele versterking van de infectieziektebestrijding.

*Crisisbeheersing*
De hedendaagse crises zoals die zich in de afgelopen jaren openbaarden kenmerken zich in langdurigheid en noodzaak tot bovenregionale afstemming. Uit de recente crises is gebleken dat er een structurele versterking van de veiligheidsregio's noodzakelijk is. Onlangs heeft het Rijk besloten de rijksuitkering aan veiligheidsregio's structureel te verhogen, geleidelijk opbouwend vanaf 2023 tot uiteindelijk 83 mln structureel. Voor VGGM gaat het hierbij voor 2023 om naar schatting 1,4 mln. Expliciet geeft het Rijk aan dat de financiële impuls niet mag leiden tot vermindering van de gemeentelijke bijdrage aan veiligheidsregio's. Door de extra middelen kan VGGM vanaf 2023 de bestaande crisisorganisatie ontwikkelen tot een meer robuuste netwerkorganisatie met een eigen ontkleurde positie in de organisatie.

*Brandweerzorg*
In relatie tot de versterking en aparte positionering van de crisisbeheersing is het nodig de regionale brandweerorganisatie te herijken. In de begroting 2024 zal verhelderd worden hoe de taakvelden brandweerzorg en crisisbeheersing worden gefinancierd. De "ontkleurde" crisisbeheersing wordt

daarbij voornamelijk gefinancierd vanuit landelijke middelen (BDUR) en de brandweerzorg vanuit de bijdrage van de gemeenten.

In 2023 wordt het regionaal dekkingsplan geactualiseerd. In het huidige (verouderde) dekkingsplan wordt uitgegaan van een objectgerichte benadering waarbij de opkomsttijd van de 1e tankautospuit bij brand wordt vastgelegd. Voor de actualisatie van het dekkingsplan wordt een nieuwe (landelijk vastgestelde) methodiek toegepast die uitgaat van een gebiedsgerichte benadering waarbij ook andere criteria zoals slagkracht, beschikbaarheid en werkdruk van brandweerposten worden meegewogen. De verwachting is dat deze nieuwe methodiek een meer realistisch beeld schetst van de werkelijkheid als het gaat om de opkomsttijden van voertuigen. In de raadsinformatie-bijeenkomsten die VGGM in de maanden mei/juni gaat organiseren zal nadere duiding worden gegeven bij het dekkingsplan en gaan wij graag met u in gesprek over dit onderwerp.

*Bedrijfsvoering*
De directie heeft in 2022 aangegeven zich zorgen te maken over de staat van de bedrijfsvoering. Er rust een constante druk op de omvang van bedrijfsvoering. De overhead wordt vaak nog gezien als enkel een kostenpost die op de begroting moet worden verantwoord. Zonder overhead kun je de toegevoegde waarde, de betekenis die wij als organisaties willen hebben, niet realiseren. Primaire en ondersteunende processen zijn geen twee kanten van een medaille meer, maar het betreft hierbij om gezamenlijke expertise die ingezet wordt om organisatiebrede beleidsdoelen en veranderings-processen te realiseren. Bedrijfsvoering is daarmee een domein waarmee aanvullende waarde wordt toegevoegd aan het primaire proces en dus ook gericht is op het verhogen van onze veiligheid. Dit betekent onder andere dat de bedrijfsvoeringsfunctie bij organisatieontwikkelingen, bij groei dan wel krimp, zal mee-ontwikkelen.

In opdracht van het bestuur wordt nader onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In november 2022 is een bestuurlijke begeleidingscommissie ingesteld die het dagelijks bestuur gaat adviseren over omvang en werkwijze waarop de bedrijfsvoering van de VGGM organisatie zou moeten worden versterkt. In de loop van 2023 zal duidelijk worden welke stappen in 2023 en in de jaren daarna gezet moeten c.q. kunnen worden.

*GGD*
In 2022 is een extern bekostigingsonderzoek uitgevoerd naar de kosten van de algemene gezondheids-zorg en de jeugdgezondheidszorg. De onderzoekers constateren dat de GGD Gelderland-Midden in vergelijking met andere GGD-en een breed dienstenpakket heeft met lage kosten voor deze dienstverlening. Dit maakt onze dienstverlening kwetsbaar bij ontwikkelingen. Deze kwetsbaarheid hebben we in 2022 daadwerkelijk ervaren. Denk aan het afschalen van de jeugdgezondheidszorg door een krappe arbeidsmarkt en complexe vraagstukken als gevolg van crises. De uitkomsten van het bekostigingsonderzoek worden in 2023 vertaald naar benodigde acties in samenspraak met het bestuur. Bestuurlijke keuzes kunnen van invloed zijn op de uitvoeringstaken van de GGD.

Daarnaast zijn landelijke ontwikkelingen van invloed op de GGD zoals de afbouw van coronazorg en de uitbreiding op infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid. De opdracht vanuit VWS voor coronabestrijding (inclusief landelijke gelden) loopt formeel tot 1 juli 2023. De minister van VWS heeft in april 2022 de beleidsagenda pandemische paraatheid aangeboden aan de Kamer. Hierbij meldt de minister van VWS dat het versterken van de basis van infectieziektebestrijding op GGD-niveau

noodzakelijk is. Vooruitlopend op de structurele versterking heeft GGD GHOR Nederland samen met de 25 GGD'en een plan van aanpak opgesteld voor de korte termijn (2023-2024). Voor de uitvoering van dit plan is voor 2023 en 2024 jaarlijks een budget van ruim 37 mln euro vanuit VWS beschikbaar voor 25 GGD'en.

De GGD voert taken uit op het gebied van de forensische geneeskunde. De continuïteit van de dienstverlening staat momenteel onder druk. Om het tij te kunnen keren werken de 5 GGD'en in politieregio Oost-Nederland aan een toekomstbestendige bovenregionale organisatie van forensische geneeskunde in Gelderland en Overijssel per 1 januari 2024.

Ook de continuïteit van de jeugdgezondheidszorg staat onder druk en is de toekomstbestendigheid van dit organisatieonderdeel onderwerp van gesprek. De zorgvraag is de afgelopen jaren toegenomen en complexer geworden. Binnen de JGZ speelt dit met name op het gebied van jeugdartsen. Voor 2023 is het streven om de inhoud van het toekomstige regionale basispakket JGZ en het lokale aanbod in kaart te brengen.

*Ambulancezorg Gelderland-Midden*
De acute zorg en toegang ertoe is een belangrijke schakel in ons zorgstelsel. De acute zorg staat onder druk, er is steeds meer vraag naar zorg en patiënten komen laagdrempeliger bij alle zorgprofessionals op de lijn. Voor de ambulancezorg vertaalt zich dit in een explosieve toename van het aantal 112-meldingen en inzetten, hetgeen zorgt voor grote druk op de paraatheid. Desondanks zijn we in staat om hoogwaardige ambulancezorg te bieden.
De verwachting is dat in 2023 hogere kosten gemaakt moeten worden voor brandstof, energie, materialen en materieel.

Zorgcoördinatiecentra zullen een belangrijke taak krijgen in het coördineren van de zorg, zo is ook de wens van het ministerie van VWS. Hoe dit vorm gaat krijgen zal naar verwachting volgend jaar duidelijk worden. In dit licht zal de samenwerking met de partners uit de pilot Zorgcoördinatie gecontinueerd worden en worden uitgebreid met de ziekenhuizen, de verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg.